

Πού και πώς πρέπει να λατρεύεται ο Θεός; (Αρχιμ. Θεόφιλος Λεμοντζής, Δρ. Θεολογίας)

/ Πεμπτούσια· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

(Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=166055>)

Στο διάλογό του με τη Σαμαρείτισσα, ο Κύριος φανερώνει ποια είναι η πραγματική λατρεία. Στην ερώτησή της σε ποιο μέρος πρέπει οι άνθρωποι να λατρεύουν το Θεό, στα Ιεροσόλυμα ή στο όρος Γαριζίν, ο Ιησούς τής απάντησε: **«Πίστεψέ με, γυναίκα, είναι κοντά ο καιρός που δεν θα λατρεύετε τον Πατέρα ούτε σ' αυτό το βουνό ούτε στα Ιεροσόλυμα... Είναι κοντά ο καιρός, ήρθε κιόλας, που όσοι πραγματικά λατρεύουν, θα λατρεύουν τον Πατέρα με τη δύναμη του Πνεύματος, που αποκαλύπτει την αλήθεια· γιατί έτσι τους θέλει ο Πατέρας αυτούς που τον λατρεύουν. Ο Θεός είναι πνεύμα. Κι αυτοί που τον λατρεύουν πρέπει να τον λατρεύουν με τη δύναμη του Πνεύματος, που φανερώνει την αλήθεια».** **«Πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν»**(Ιωαν.4,24). Στον χριστιανικό ναό ο λαός του Θεού βρίσκεται μέσα στο ναό και λατρεύει το Θεό, που είναι Πνεύμα και

βρίσκεται κοντά στον άνθρωπο. Μέσα στο ναό συνέρχονται οι πιστοί για να τελέσουν το μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας που αποτελεί και το κατεξοχήν κορυφαίο γεγονός της λατρείας μας.

Τέλος, ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός διασώζεται μέσα στα έθιμα του λαού μας. Όμως, ας δούμε το πολύ ενδιαφέρον θέμα πώς, και σε ποιο βαθμό τα διάφορα ειδωλολατρικά έθιμα ενσωματώθηκαν μέσα στην καθημερινή βιοτή των χριστιανών, μετεξελίχθηκαν και έλαβαν ένα νέο περιεχόμενο και νόημα, αλλά και ποιά σημασία έχουν αυτά τα παραδοσιακά ήθη και έθιμα για την πνευματική ζωή της Ορθόδοξης Εκκλησίας σήμερα. Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι μετά τον 4^ο αιώνα, μετά την κατάπαυση των διωγμών και την καθιέρωση της ανεξιθρησκείας, δημιουργήθηκε μία εντελώς καινούργια ποιμαντική κατάσταση στο χώρο της Εκκλησίας. Το μεγαλύτερο πνευματικό εμπόδιο, που συνάντησε η ιεραποστολή της αρχαίας Εκκλησίας κατά τον εκχριστιανισμό του τότε ελληνορωμαϊκού κόσμου, δεν ήταν τόσο η πίστη στους μεγάλους και επώνυμους θεούς, όσο στην ύπαρξη απειράριθμων μικρών θεών-δαιμόνων, που συνδεόταν με μια λιγότερο ή περισσότερο εξελιγμένη πρωτόγονη λατρεία της φύσης. Πρόκειται για μια μορφή λαϊκής θρησκευτικότητας, που παρότι δεν ανήκε στις ανώτερες μορφές της αρχαίας ελληνικής θρησκείας, ήταν αυτή που παρουσίασε την μεγαλύτερη ανθεκτικότητα, διότι συνδεόταν πολλαπλώς με τη γη, από την καλλιέργεια της

οποίας και ζούσαν κυρίως οι στην πλειονότητά τους αγροτικοί πληθυσμοί της εποχής αυτής. Γι' αυτό και εύστοχα παρατηρήθηκε ότι ο αγώνας της Εκκλησίας εναντίον της ειδωλολατρίας γνώρισε μια ξεχωριστή ένταση, όταν η Εκκλησία συγκρούστηκε με την ύπαιθρο, δηλαδή, το στρώμα εκείνο του πληθυσμού, για το οποίο η ειδωλολατρική λατρεία αποτελούσε ένα οργανικό μέρος της σχέσης των ανθρώπων με τη φύση. Δηλαδή, μαζί με την απάρνηση μιας αιωνόβιας θρησκείας, όπως ήταν η ειδωλολατρία, ο πολύς λαός καλείτο να εγκαταλείψει ταυτόχρονα κι ένα πλήθος λαϊκών συνηθειών, που εξακολουθούσαν και μετά την μεταστροφή του στο χριστιανικό ευαγγέλιο, να τον συγκινούν. Και τούτο διότι συνδέθηκαν μακράκινα με τα σπουδαιότερα γεγονότα της καθημερινής του ζωής, όπως είναι η γέννηση, ο γάμος, η υγεία, οι χαρές και οι λύπες της ζωής, η γονιμότητα της γης, η εναλλαγή των εποχών και γενικά το μυστήριο του χρόνου, ο θάνατος και η μετά θάνατον ζωή. Πολλά δε από αυτά υπαγορεύονταν από τους κοινούς για όλους τους ανθρώπους νόμους της φύσεως και μπορούσαν, είτε αυτούσια, είτε ανανοηματοδοτούμενα χριστιανικά, να ενσωματωθούν εύκολα στην προοδευτικά δημιουργούμενη χριστιανική λαϊκή παράδοση. Προς την δημιουργία αυτής ακριβώς της νέας παράδοσης επικεντρώθηκε στο εξής η όλη ιεραποστολική προσπάθεια της Εκκλησίας, με ιδιαίτερη όμως έμφαση στην αποκάθαρση του βίου των χριστιανών, από οιοδήποτε στοιχείο ερχόταν σε ευθεία αντίθεση με αυτό καθαυτό το δόγμα και το ήθος της χριστιανικής πίστεως.

(Συνεχίζεται)